

Evaluering av ettervernet i Fredrikstad : hovedrapport

**Ulf Dahl,
Gro Heidi Løvendahl Johansen
og Helge Ramsdal**

**Høgskolen i Østfold. Arbeidsrapport
2003:4**

Online-versjon (pdf)

Utgivelsessted: Halden

Det må ikke kopieres fra rapporten i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Høgskolen i Østfold har en godkjenningsordning for publikasjoner som skal gis ut i Høgskolens Rapport- og Arbeidsrapportserier.

Høgskolen i Østfold. Arbeidsrapport 2003:4

© Forfatteren/Høgskolen i Østfold

ISBN: 82-7825-119-3

ISSN: 1503-6677

Forord.

Denne evalueringen er et samarbeid mellom de tre forfatterne. Vi har valgt å presentere rapporten på en måte som vi håper kan gjøre den leseverdig både for de som har dårlig tid og for dem som ønsker en mer grundig innføring i de perspektiver, begreper, data og analysemetoder som er anvendt. Dette har vi gjort ved at vi først presenterer hovedkonklusjoner, deretter de viktigste momenter i evalueringen i form av hovedrapporten. I et mer omfattende vedlegg gjengir vi de faglige opplegg evalueringen er basert på.

En foreløpig versjon av rapporten ble sendt ut til sosialkontorene i kommunen, og deretter diskutert på et evalueringsmøte i januar 2003 der representanter for Ettervernet og ledere for ulike deler av helse- og sosialsektoren i Fredrikstad deltok. Det er foretatt noen små opprettinger i manuskriptet etter dette.

Vi takker Fredrikstad kommune for oppdraget og håper rapporten vil stimulere til den faglige og politiske diskusjonen om de utfordringer ettervernet spesielt og rustjenestene generelt står overfor.

Fredrikstad 10. februar 2003,
Gro Heidi Løvendahl Johansen, Ulf Dahl og Helge Ramsdal.

1. Hovedfunn.

Evalueringen som er foretatt her viser at

- 1) Ettervernet i Fredrikstad oppfattes av dagens brukere som et avgjørende viktig tiltak i behandlingsskjeden for den enkelte.**
- 2) Nesten samtlige brukere som er intervjuet er i all hovedsak svært fornøyd med måten ettervernet fungerer.**
- 3) Ettervernet representerer slik de intervjuede ser det en stor kostnadsbesparelse for offentlige myndigheter ved at en unngår institusjonsopphold.**
- 4) Samtidig viser det seg at svært mange av de som har hatt kontrakt med ettervernet de siste fire årene dropper ut av tiltaket uten at de mestrer sitt rusproblem.**
- 5) Varighet er avgjørende for et vellykket resultat av ettervernet – nesten ingen av de som har vært kortere tid enn seks måneder i ettervernet er registrert som å mestre sitt rusproblem ved avslutning av relasjonen til ettervernet. Tilsvarende er det få som ikke avslutter ”rusfritt” dersom de har vært tilknyttet mer enn to år.**
- 6) Det er oppsiktsvekkende gode resultater av ettervernet for de som har avsluttet i tiltaket de siste par år – og særlig for siste år (2002).**
- 7) Forbedringspotensialet for ettervernet i forhold til ”resultater” er primært knyttet til å intensivere arbeidet med å unngå at brukere dropper ut etter kort tid.**
- 8) Kapasiteten ved ettervernet er sprengt – innenfor eksisterende ressursrammer bør en ikke ha flere brukere enn nå, men ideelt sett ha noe færre brukere tilknyttet seg. Alternativt bør en øke antallet ansatte.**
- 9) Det synes viktig å ”beskytte” den måten det faglige arbeidet foregår på når en reorganiserer tilknytningen til kommunens øvrige organisasjon.**
- 10) Formalisering, strukturering og intern dokumentasjon av det faglige arbeidet er forbedret de siste årene, men her kan en ennå legge inn større innsats.**

2. Drøfting av hovedfunn.

2.1 Evalueringsoppdraget.

Oppdraget fra Fredrikstad kommune gikk ut på å foreta en evaluering av Ettervernet, der en også ønsket synspunkter på hvordan en kunne forbedre tiltaket, på bakgrunn av erfaringer fra ansatte, brukere og andre. Dette inviterte til to ulike evalueringsstrategier: en formativ evaluering – dvs. at en er fokusert på forbedringspotensialet i organisering og drift - og resultatevaluering – der en er opptatt av hvilke resultater en kan dokumentere av tiltaket i ettertid. Dette innebar at vi valgte en bred tilnærming ved å kombinere de to tilnærmingene. Fokus er knyttet til ønsket om å besvare følgende spørsmål:

- Hvem er tiltakets brukergrupper?
- Hvordan fungerer tiltaket i dag og i nær fortid?
- På hvilken måte og i hvilken grad opplever brukerne at tiltaket er til nytte for dem i deres individuelle rehabilitering?
- Hvilke tanker har brukerne og ansatte om tiltakets sterke og svake sider slik det fungerer i dag?
- Har brukerne og ansatte ideer, tanker, forslag eller synspunkter for hvordan tiltaket best bør organiseres i framtida, med samme eller endrete rammer, med samme eller endrete målgrupper?

Rapporten bygger på to datasett:

Intervjuundersøkelsen: Semi-strukturerte intervjuer med 22 av dagens brukere (av 25) og de to ansatte i fulltidsstilling. Intervjuene dreiet seg i hovedsak om de spørsmål som er stilt foran (se vedlegg 1: Intervjuguide med forskningsspørsmål)

Registreringsundersøkelsen: En statistisk bearbeidelse av Ettervernets loggbok for alle utskrevne brukere de fire siste årene. Brukernes navn, fødselsår, når de ble tatt inn i Ettervernet, når de ble skrevet ut, og grunnen til utskriving, var registrert. Det siste ga, gjennom leders tolkning av de standardformuleringer som var benyttet, anledning til å konkludere med relativt stor grad av sikkerhet om brukerens status mht. rusbruk ved utskrivingstidspunktet. Dette omfattet samtlige 70 personer som hadde hatt kontrakt med Ettervernet som brukere og som har avsluttet sitt forhold til Ettervernet. Derved var det ingen overlapp mellom de som ble intervjuet og de som ble omfattet av registreringsloggen.

2.2 Noen utfordringer, dilemmaer og paradokser.

Den evalueringen av Ettervernet i Fredrikstad vi har foretatt illustrerer mange av de utfordringer, dilemmaer og paradokser en står overfor i arbeidet med rusmisbrukere.

Utfordringene er blant annet knyttet til spørsmålet om hva som skal evalueres: er det tiltaket som sådan, for eksempel målt ved måten ansatte, brukere og andre oppfatter tiltaket på, eller er det resultater i form av at en mestrer sitt rusproblem, eventuelt oppnår ”rusfrihet”? På hvilken måte vil ”rusfrihet” være et suksesskriterium, og – dersom det er det – hva menes med

rusfrihet? Totalavhold? Kontrollert rusbruk? Bare legale rusmidler? At rus ikke dominerer livsførsel og stenger for et "normalt" hverdagsliv?

Dilemmaene har blant annet sammenheng med at et tiltak som ettervernet kan gi gode opplevelser, skape trygghet, sosiale ferdigheter, større grad av rusmestring og økt livskvalitet i en viss tidsperiode når man er i ettervern, selv om en kan komme tilbake til rusmisbruket etter noen tid. Både for den enkelte bruker og for samfunnet kan dette være et "tilfredstillende resultat" av ettervernets arbeid – til tross for at en da kan hevde at det ikke innebærer rusfrihet når kontakten med ettervernet blir brutt. Hvordan skal en da forholde seg til dette? Fra et brukerperspektiv kan det ha gitt mulighet til ro, hvile og rehabilitering, og fra et samfunnsøkonomisk synspunkt kan en ha spart mange penger på at brukeren i en periode ikke har vært andre deler av omsorgsapparatet så mye til last.

Paradoksene har sammenheng med at de funn vi her presenterer, kan oppsummeres i to utsagn, som illustrerer at Ettervernet kan sees som et nødvendig men ikke tilstrekkelig tiltak:

"Alle jeg kjenner som er blitt rusfrie har vært i Ettervernet" (intervju med bruker)

"80 % av de som hadde kontrakt med Ettervernet de siste fire åra ble ikke rusfrie" (resultat av statistikkundersøkelse fra de fire siste år).

Fordi en så lett henfaller til enkle oppfatninger om at tiltak "mislykkes" eller "lykkes", kan det være på sin plass å minne om at de foran nevnte utsagn begge er gyldige: Det er liten tvil om at brukerne oppfatter ettervernet som et svært viktig tiltak, som har hatt avgjørende betydning for mange brukeres livskvalitet og rusmestring. Det kan heller ikke være tvil om at det samfunnsøkonomisk er et svært nyttig tiltak - årsbudsjettet til ettervernet i Fredrikstad tilsvarende knapt den totale kostnaden av institusjonsopphold i et år for to brukere. Ettervernet har åpenbart gitt utgiftsbesparelser som langt overstiger driftsutgiftene.

På den annen side viser resultatene at svært mange av de som kommer i ettervern – dvs. etablerer kontraktsfestete relasjoner til ettervernet - avslutter uten at deres grunnleggende rusproblem er "løst". Svært mange forlater ettervernet etter kort tid, ja en kan i det hele tatt spørre om det gir mening å "evaluere ettervernet" i forhold til de brukerne som i realiteten aldri har etablert et meningsfullt forhold til tiltaket. Tallene viser også at jo lengre tid brukeren er i ettervernet jo bedre resultat er det, og at det er oppsiktsvekkende gode resultater – målt i form av registrert "rusfrihet" – for de som har avsluttet i ettervern det siste året, og at resultatene - forstått på denne måten - er blitt stadig bedre de seinere år. Dette skyldes, slik brukere og ansatte selv ser det, at ettervernet nå preges av en stabil og sammensluttet brukergruppe, som i tillegg til det faglige arbeid også bruker selvhjelpsprinsippet i utstrakt grad.

2.3 Ettervernets brukergrupper - hvem er de?

I en tilsvarende evaluering av Ettervernet i Fredrikstad fra 1997 ble det vist at Ettervernets brukere fordelte seg i to grupper: den ene var forholdsvis unge mennesker med omfattende misbruk av tunge stoffer, uten særlig utdanning eller arbeidserfaring (Vold Hansen 1997). Målet i forhold til denne gruppen var derved å få dem over i en eller annen form for opplæring. Den andre gruppen var voksne mennesker som i hovedsak hadde misbrukt alkohol og som hadde utviklet misbruket over tid i voksen alder. Disse hadde for en stor del

yrkesutdanning eller –erfaring. Målene for de fleste i denne gruppen var å komme seg i arbeid. Felles for gruppene var at de hadde et svakt sosialt nettverk, at de levde på offentlig støtte, og hadde flere institusjonsopphold bak seg.

Dette bildet suppleres i vår evaluering, blant annet ved at todelingen med hensyn til foretrukne rusmidler ikke lenger er like tydelig. De til sammen vel 90 (tidligere og aktuelle) brukerne som er omfattet av denne evalueringen, har følgende kjennetegn: Alderssammensetningen i intervjuundersøkelsen er mellom 26 og 63 år, med gjennomsnittsalder på 38 år. I registreringsundersøkelsen er dette bildet av stor aldersspredning bekreftet. I registreringsundersøkelsen er kjønnsfordelingen preget av stor overvekt av menn, ca. 70%, mens dette ikke er tilfellet for intervjuundersøkelsen, der fordelingen er ca. 50 – 50. Dette innebærer at kjønnsfordelingen har endret seg i løpet av de siste årene. Dette må også ses i sammenheng med at tre av de fire som ble intervjuet i metadongruppen var kvinner.

I intervjugruppen kan bildet av brukerne utfylles: ca. 60 % er ikke gift/samboende, mens 40 % er gift/samboende. Den samme fordelingen gjelder for forholdet mellom de som leier og de som eier bolig. Vel halvparten har fullført utdanning ut over grunnskolen. Brukerintervjuene bekrefter også 97-evalueringens inntrykk av at hovedinntektskilden er offentlig støtte - idet kun 2 av de 22 oppgir lønn som hovedinntektskilde, resten fordeler seg på sosialstønad, rehabiliteringspenger, attføring, overgangsstønad, uføretrygd og sykepenger. Brukerne har også mange opphold ved mange institusjoner bak seg når de kommer i kontakt med ettervernet, og ettervernet fungerer også som en tilbakevendingsarena for noen etter hvert institusjonsopphold.

Fartstiden i ettervernet, dvs. hvor lenge man har vært på kontrakt med ettervernet, varierer sterkt. Her får en også et mer nyansert bilde ved å se intervjudataene og registreringsdataene i sammenheng. Gjennomsnittstid i ettervernet er her lite informativt, idet det slående i registreringsdataene er at mer enn 40% var i ettervernet mindre enn 3 måneder, mer enn 80% var i ettervernet mindre enn ni måneder. Kun 10% hadde mer enn 24 måneders fartstid. Dette bildet endrer seg når en ser på dagens brukergruppe ved hjelp av intervjudataene. Av disse fremgår det at nærmere 60 % hadde fartstid mer enn 12 måneder, og nærmere 40% mer enn 24 måneder. Dette indikerer at fartstiden har øket betraktelig i løpet av de siste årene. Dette bekreftes også av andre opplysninger som peker på at det nå er en veletablert gruppe med lang fartstid som utgjør kjernen – og setter standard for mye av det som skjer – blant brukergruppen.

2.4 Hvordan fungerer ettervernet i dag?

Svaret på dette spørsmålet er basert på intervjuene med brukerne og ansatte. Intervjuene bekreftet evalueringen fra 1997 om at tiltaket oppfattes som organisert på en hensiktsmessig måte. Den grunnholdningen som dominerer er at ettervernet fungerer svært bra, og en uttrykker takknemlighet over at en har fått ettervern. Flere uttrykker at alle kommuner burde ha et slikt tilbud.

De viktigste funksjoner ettervernet har, kan oppsummeres slik:

- tilbudet ble en overgang mellom det skjermede livet i en institusjon og livet på egen hånd

- tilbudet viser andre som kommer fra institusjon at andre klarer å holde seg rusfrie
- deltakerne får støtte i en vanskelig periode
- deltakerne får hjelp til å bygge opp et sosialt støttesystem
- tilbudet bygger på at deltakergruppen støtter og konfronterer hverandre, men deltakere tilbys også muligheter til individuell veiledning av fagpersonale
- fagpersonalet har styring med tilbudet, men deltakerne har viktig innflytelse

En god del av brukerne nevner at de kunne ønske at en var strengere når noen har gjentatte sprekker. Det som særlig trekkes fram er bruk av alkohol blant de som primært har et problem med illegale stoffer. Men mange gir samtidig uttrykk for et mer nyansert syn når det kommer til enkeltsaker eller de beskriver hvordan de selv er blitt behandlet i slike situasjoner. Et par mener at "degradering" til ventegruppa burde brukes mer, et virkemiddel som var mer i bruk tidligere. Flere synes karantenen er for tøff, samtidig som de vil at det skal være strengt. De samme kan også gi uttrykk for at det fineste er at ingen fordømmer en, men at det du trenger hvis du har sprukket er hjelp og støtte. Noen foreslår enda tettere oppfølging utenfor huset i karantenetida, for eksempel i form av hjemmebesøk eller lignende – selv om dette i en viss utstrekning gjøres i dag også. Det er ganske mange som nevner at de ønsker litt strammere struktur når det gjelder tider og avtaler. Videre at det trengs noe mer offensiv holdning for å få folk ut av huset på den sosiale treningen på torsdager.

Mange trekker fram forholdet mellom metadonbrukerne og de som går på vanlig kontrakt. At mange medikamentfrie tidligere misbrukere ser på denne gruppa med skepsis er et kjent fenomen fra mange sammenhenger. Mange opplever at metadonplassene går på bekostning av dem, selv om det ble opprettet en egen halv stilling og deres tilbud ikke er redusert som følge av det nye tiltaket. Det er mange som poengterer at også metadontiltaket er nødvendig, men at de misliker at det drives under ett med felles lokaler og personale.

2.5 Om "resultater" av ettervernet.

De to datasettene gir grunnlag for å drøfte hvordan ettervernet fungerer med utgangspunkt i to ulike logikker: en resultatevalueringslogikk og en formativ logikk. Dette må forklares: dataene fra registreringsundersøkelsen viser til at en har registrert et "resultat" basert på hvorvidt en har avsluttet relasjonen med ettervernet som "rusfri" eller ikke, noe som gir grunnlag for en grovkornet todeling i "positivt" og "ikke positivt" resultat for ettervernstiltaket. I mange sammenhenger vil slike resultatregistreringer være påkrevet, bl.a. fordi overordnede myndigheter og fagmiljøene kan være opptatt av "om det nytter", og hvilke egenskaper en kan gjenfinne for de brukerne som faktisk lykkes i å mestre sitt rusmisbruk (ved avslutningen av ettervernet). Samtidig er dette til en viss grad uttrykk for en administrativ logikk, som kan bidra til en overmåling av visse egenskaper, og en forenkling av komplekse sammenhenger – ikke minst fordi utfallet av ethvert ettervernstiltak også vil ha årsaker i den forutgående primærbehandlingen.

Her vil intervjudataene kunne fange opp de subjektive opplevelser av hva som hjelper for å mestre hverdagen, blant annet ved å etablere evalueringsstandarder der de enkelte brukeres egne mål vil kunne komme til uttrykk. Vi skal se nærmere på dette:

Ut fra et "resultatevalueringsperspektiv" kan en konstatere at registreringsdataene viser følgende bilde: 15 av 70 avsluttet sitt forhold til ettervernet med et "positivt resultat", dvs. at de defineres som å mestre sitt rusproblem/var "rusfrie" ved avslutningstidspunktet. Dersom en ser dette som et uttrykk for grad av vellykkethet, innebærer det at ca. 20% kan sies å oppnå dette i den tiden de har benyttet ettervernstiltaket. Uansett hvordan en forklarer dette resultatet (og vi skal drøfte dette under) er det etter vår oppfatning nødvendig å stille kritiske spørsmål ved effekten av ettervern – forstått på denne måten.

Hvem lykkes så?

Vi vil her fremheve to hovedkonklusjoner fra analysen:

1. Sammenhengen mellom fartstid i ettervernet og resultat er entydig:

Jo kortere tid i ettervernet, jo større sannsynlighet for at en avslutter sin relasjon uten å lykkes. Omvendt er det slik at over 90% av de som er tilknyttet mer enn 12 måneder avslutter med et positivt resultat, dvs. som rusfrie ved utskrivning. Dette innebærer at den største utfordringen for å bedre resultatene er å få den store gruppen som ikke klarer å finne fotfeste i ettervernet, og som dropper ut etter kort tid, til å bli lenger i ettervernet.

2. De siste årene er resultatene kraftig forbedret.

En – etter vår oppfatning svært viktig – sammenheng, er forholdet mellom grad av vellykkethet og når avslutning av bruken av ettervernet fant sted. Det mest påfallende funnet om dette er at det skjer en økning i andelen som avslutter med positivt resultat de siste par årene, og at dette er særlig fremtredende for inneværende år, der en (frem til juni 2002) har opplevet at 15 personer har avsluttet, av disse 8 (det vi si over halvparten) med positivt resultat! Intervjuene med de tilsatte indikerer at dette kan ha sammenheng med at en nå i større grad enn tidligere har utviklet faglige opplegg som er mer fasttømrede, og at den nåværende brukergruppen har virket særlig støttende på hverandre. At mange av dagens brukere har lang fartstid, er en sårbar, men viktig ressurs - ved at det gir stabilitet og trygghet i gruppa og etter all sannsynlighet er med på å bidra til å redusere drop-out med negative resultat.

Det er statistisk sett vanskeligere å finne andre forhold som har stor betydning for resultatene. I følge registreringsdataene er det en svak tendens til at de yngre brukerne avslutter med positivt resultat, og at kvinner lykkes bedre enn menn. Men her er det statistiske grunnlaget svært usikkert.

De resultatene som er referert foran reflekterer imidlertid et noe endimensjonalt syn på hva en ønsker å oppnå gjennom ettervernet, knyttet til rusfrihet som eneste målekriterium. Intervjudataene viser at brukerne selv (og de ansatte) har mer komplekse og flerdimensjonale mål for ettervernet. Dette dreier seg om flere forhold.

For det første er det tidsdimensjonen: De fleste brukere legger vekt på betydningen av her-og-nå situasjonen - det å være rusfri for en periode er i seg selv verdifullt, sprekker (som de fleste har opplevd) varer kortere og har vært mer kontrollerte, og en er blitt hentet inn igjen (både av ansatte på Ettervernet og av de andre brukerne, som hjelper hverandre når sprekker inntreffer). Også muligheten til å jobbe systematisk med rusuget og til å bearbeide tilbakefallsepisoder gir verdifulle læringsmuligheter for den enkelte. Dette er hva en må kalle realistiske mål mht. spørsmålet om rusfrihet.

Når det gjelder andre mål om skole/arbeid, ser vi at brukerne skiller lag i to grupper: den ene har lavere ambisjoner og lengre tidshorisont når det gjelder å skaffe seg jobb/skolegang, mens en annen gruppe er mer offensive, har ofte arbeid/skoletilbud, og har større selvtillit mht. fremtidig sysselsetting. Denne todelingen synes å bekrefte 97-evalueringens skille mellom to grupper med ulik alder/ruserfaring, selv om det ikke er helt overlapp mellom de to typene undersøkelser.

Med grunnlag i intervjuene kan en entydig slå fast at ettervernet oppleves som svært viktig i forhold til å mestre hverdagen. Dette har sammenheng med at ettervernet for mange brukere er en trygg base for å ta opp utfordringer i dagliglivet. Ettervernet fungerer for mange som utgangspunkt for å etablere et sosialt nettverk til erstatning for det som er gått tapt gjennom rusmisbruket. Det som går igjen og som de sier er viktig, er oftest:

- Å ha noen å snakke med, noen andre å forholde seg til
- Å ha noen å holde seg "nykter" sammen med
- Å oppleve trygghet, trivsel og samhold sammen med noen
- Å få støtte, bli forstått, hente styrke fra gruppen
- Å bety noe for andre, bidra til helheten
- Å få brukt opp tida på en fornuftig måte
- Å være seg selv, finne tilbake til sitt egentlige jeg
- Å lære noe nytt som man kan bruke i sitt nye liv
- Å få håp, bli inspirert, få styrke
- Å utvikle nettverk, reparere familie- og slektsrelasjoner
- Å ha et sted å "melde av", rapportere til, bli korrigert av
- Å ha et fristed hvor andre forstår en
- Å få kontakthjelp i forhold til instanser, skole eller arbeid

De fleste tiltak på ettervernssiden fokuserer på sosiale aktiviteter, individuell utvikling og hjelp til daglig mestring. Det kan ikke være tvil om at dette er en riktig innfallsport i arbeidet med å heve livskvaliteten for brukerne. Utfordringen er snarere å sørge for at det faglige arbeidet i rehabiliteringen er målrettet i samspillet med det grunnleggende behovet for "et sted å være" i trygge og støttende omgivelser som brukerne legger så stor vekt på.

2.5 Forslag til endringer.

Dette spørsmålet er belyst gjennom flere ulike innfallsvinkler. Brukerne og ansatte har i stor grad sammenfallende syn på mange forhold ved ettervernet. For de ansatte er det i tillegg en del overordnede administrative og politiske rammebetingelser som er i fokus. Et hovedpoeng er å beskytte ettervernsarbeidet i forhold til brukerne når det skjer endringer i overordnede organisasjons- og ledelsesformer. Brukerne deler målet om å beskytte ettervernet mot "trusler utenfra". Hovedinntrykket er at brukerne er opptatte av de positive sidene ved ettervernet før de – i ulik grad og med mange forbehold – nevner de "svake sidene" brukerne ønsker å bedre:

- flere ressurser – først og fremst i form av en ny stilling – til ettervernet. Dette må ses i sammenheng med at brukerne (og de ansatte) mener at kapasiteten er i ferd med å sprenges.
- Strengere regime – noen av brukerne mener at det har skjedd en endring til et strengere regime og større grad av strukturering i arbeidsmåter og relasjoner til

brukerne de siste årene, og at dette har vært av det gode. Enkelte mener at en ennå bør stille sterkere krav til brukerne – for eksempel i forhold til sprekker, men her er signalene fra brukerne noe tvetydige, idet det alltid understrekes at en må ta hensyn til den enkelte sak

- Et spørsmål som er nevnt er inntaket – dvs. at en har for mange veier til inntak. Dette dreier seg særlig om at enkelte blir tatt inn uten å ha gått veien om institusjonsbehandling, men kommer direkte fra fengsel eller det brukerne selv mener er ”behandling light”/omsorgstilbud.
- En problemstilling er knyttet til relasjonen mellom metadonbrukerne og de øvrige brukerne, eller mer presist mellom metadonressursene og de ordinære ressursene. Flere av de ordinære brukerne er opptatt av at metadonprosjektet innebærer at ressurser og oppmerksomhet trekkes fra brukerne på ordinær kontrakt, og at det burde vært et klarere skille – også mht. lokaliteter – mellom metadonbrukerne og de andre. Det hevdes likevel at relasjonen mellom de to gruppene er i ferd med å bedres, og at skillet blir mindre viktig ettersom tida går.

Av konkrete forbedrings- eller utviklingsforslag som nevnes er:

- Holde åpent hele sommeren
- Åpent alle dager i uken
- Bakvakt eller lignende på helligdager
- Tilbud om sosial trening også på dagtid (særlig aktuelt for de som har små barn)
- Kontakttelefon i helgene, eller evt. de kveldene det ikke er folk på huset - for å forebygge sprekk eller forkorte den når det har skjedd
- Egen økonomisk rådgiver
- Mer action-aktiviteter, for eksempel klatring, kjøpe eget utstyr og dra på tur
- Tjenester fra sosialkontoret (svar på søknader etc.) uten å måtte gå dit fysisk
- Ansette en tidligere misbruker
- En egen 12-seter minibuss for å dra på tur
- Flere turer ute i naturen, ta med mat selv, grille eller lignende
- Fellestrening utenfor huset

-*-

Den drøftingen vi har foretatt her er basert på en faglig rapport som er vedlagt. For de som ønsker en mer detaljert oversikt over perspektiver, metodevalg, begrepsavklaringer og analyse av data i evalueringen henvises til dette vedlegget.